

SÖZLÜ KÜLTÜR ORTAMINDAN DERLENEN MASALLARIN YAZIYA AKTARIMI ÜZERİNE BAZI DİKKATLER

Ferhat ASLAN

İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Halk Bilimi, Kültür Ortamları, Masal, Söz, Yazı.

ÖZET

Halk bilimi sahası içerisinde değerlendirilen masallar, insanlık tarihi boyunca öncelikle yüz yüze iletişimin sağlandığı sözlü kültür ortamı içerisinde söze dayalı olarak üretilip aktarılmıştır. Medeniyet seviyesinin yükselmesi ve yazının icadıyla birlikte diğer halk bilgisi ürünlerinde olduğu gibi masallar bir yandan sözlü kültür ortamı içerisinde üretilip aktarılırken diğer yandan da yazılı kültür ortamına uyum sağlamış ve yazıya aktarılarak kitaplaştırılmıştır. Görselliğin ön planda olduğu günümüz dünyasında ise masallar elektronik kültür ortamına adapte olarak; çeşitli internet sitelerinde görsel ve işitsel malzeme haline getirilmiş hatta sinemaya aktarılmış böylece ilgililerine ulaştırılmıştır. Masallar halk bilimciler tarafından daha çok sözlü kültür ortamı içerisinde, sözlü kaynaklardan derlenerek yazıya aktarılmıştır. Gerek Avrupa’da gerekse Türkiye’de halk bilimi araştırmalarının erken dönemlerinde masallar üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında masalların icra bağlamı ele alınmaksızın sadece masal metnine odaklanılarak derlendiği ve derlenen bu masal metinleri üzerine daha çok tip ve motif çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Bugünkü halk bilimsel teoriler göz önünde bulundurulduğunda halk bilimi araştırmalarının yapıldığı erken dönemlerde halk bilimciler ya da meraklılar tarafından derlenen masalların yazıya aktarımında gerek dil ve üslup gerekse metnin üretildiği bağlam ile ilgili çok çeşitli eksikliklerin olduğunu görülmektedir. Bu bildiriye; Türkiye’de çeşitli araştırmacılar tarafından derlenen masallardan hareketle sözlü kültür ortamında icra edilen halk bilgisi ürünlerinin yazıya aktarımında karşılaşılan sorunlar halk bilgisi ve dil bilgisi verileri ışığında ele alınarak bir durum tespiti yapılmıştır.